

İlköğretimde Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlara Yönetici ve Öğretmenlerden Çözüm Önerileri

Solution Suggestions From Administrators And Teachers To The Problems Of Foreign Students In Primary Education

ÖZET

Araştırmanın amacı; Samsun ilinin yoğun göç alan ilçesi Atakum'da yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin okulda yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara ilgili okul yönetici ve öğretmenlerinden çözüm önerileri almaktır. Araştırmanın yapılmasında Atakum ilçesinde yabancı uyruklu öğrenci sayısının en yüksek olduğu 3 ilköğretim okulunun verileri Atakum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izinle toplanmış ve bu okullardaki 3 yönetici ve 8 öğretmenin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda okulda yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı sorunlar genel olarak; dil sorunu, disiplin sorunu, akademik başarısızlık, sosyal faaliyetlere katılmama, maddi problemler, okula devam etmeme olarak görülmektedir. Sorunların temelindeki en önemli problemin dil sorunu olduğu tespit edilmiştir. Yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak Iraklı olduğu ve maddi durumlarının iyi oldukları görülmüş olup Suriyeli ve Afgan uyruklu öğrenciler için maddi problemlerin daha büyük bir sorun olduğu görülmüştür. Okul yönetici ve öğretmenlerinden alınan çözüm önerilerine göre, yabancı uyruklu öğrencilerin belli okullarda yoğunlaşmaması, denklik işlemlerinin sadece yaş baz alınarak yapılmaması, bu öğrencilerle ilgili öğretmen ve yöneticilerin eğitimler alması ve yabancı uyruklu öğrencilere öncelikle dil eğitimi verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: yabancı uyruklu, yönetici, çözüm önerisi

ABSTRACT

The purpose of the research is to identify the problems experienced by foreign students of primary school at school in Atakum, a district of Samsun province that receives intense immigration, and to get any suggestion for solving these problems from school administrators and teachers. For carrying out the research, the data of 3 primary schools in Atakum district, where the number of foreign students is the highest, were collected with the permission of Atakum District Directorate of National Education, and the opinions of 3 administrators and 8 teachers in these schools were collected via a semi-structured interview form. As a result of the analyzes made, the problems experienced by foreign students at school have generally been seen as language problems, discipline problems, academic failure, not participating in social activities, financial problems, and not attending school. It has been determined that the most important thing at the root of the problems is the language problem. It has been seen that foreign students are generally Iraqi and their financial situation is good, while financial problems are a bigger problem for Syrian and Afghan students. According to the solution suggestions received from school administrators and teachers, it has been stated that foreign students should not be put together in certain schools; equivalence procedures should not be carried out only on the basis of age; teachers and administrators should receive training on these kinds of students; and foreign students should be primarily given language education.

Keywords: foreign national, manager, suggestions for solution

GİRİŞ

Yaşadıkları bölgeleri savaş, iklim koşulları, açlık gibi nedenlerle terk edip daha iyi imkânlarla sahip bölgelere insanların yerleştikleri görülmektedir. Bu yer değiştirmenin bugün ise askeri, siyasi, kültürel, dini, ulusal, sanayileşme, eğitim imkânı gibi nedenlerden dolayı gerçekleştiği görülmektedir. İşte bu yer değiştirmeye göç denilmektedir (Akıncı, Nergis ve Gedik, 2015).

Son yıllarda Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı yoğun göçün sonucu olarak göçle gelenlerin eğitimi ve topluma uyum süreci önemli bir konu haline gelmiştir. Ancak yapılan araştırmalar göstermektedir ki eğitim, göç eden aileler için öncelikli konular içinde yer almamaktadır. Onlar için önemli olan ekonomik ihtiyaçlardır. Göç edenlerin düzenli ve belirli bir işe sahip olmamaları onların ekonomik olarak sıkıntı ve problemler yaşamalarına sebep olmaktadır. Yaşanan bu durum çocukları da etkilemektedir. Çocuklar zorunlu olarak küçük çaplı işlerde çalışmakta, aile bütçesine destek sağlamaktadırlar. Çocukların çalışarak aile bütçesine katkı sağlaması onların temel sorumluluklarını yerine getirmelerini büyük ölçüde engellemektedir (Kaştan, 2015).

Yeşim Satıcı¹ 

Murat Karaca² 

Murat Fakir³ 

Ahmet Korkmaz⁴ 

How to Cite This Article

Satıcı, Y., Karaca, M., Fakir, M. & Korkmaz, A. (2023). "İlköğretimde Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlara Yönetici ve Öğretmenlerden Çözüm Önerileri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5392-5398. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67572>

Arrival: 14 December 2022

Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, Meb, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0002-1478-3101

² Müdür Yardımcısı, Meb, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-7038-9945

³ Müdür Yardımcısı, Meb, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0002-7764-6024

⁴ Müdür Yardımcısı, Meb, Samsun, Türkiye. ORCID: 0000-0001-6734-9301

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (GİGM) 2022 yılı göç istatistiklerine göre ülkemize gelen düzensiz göçmen sayısı 2019 yılında 454.662 kişi iken bu sayı 2022 yılında 65.569 kişiye düşmüştür. İkamet izni ile ülkemizde bulunan yabancıların sayısına bakıldığında ise 2009 yılında 163.326 kişi iken 2022 yılında 1.417.997 rakamına yükseldiği görülmüştür. İkamet izni bulunan yabancıların uyruklarına bakıldığında ise sırasıyla Irak, Türkmenistan, İran, Suriye, Rusya Federasyonu, Özbekistan, Azerbaycan, Afganistan, Kazakistan ve Mısır gelmektedir. İkamet izni ile ülkemizde bulunan yabancıların illere göre dağılımına bakıldığında 764.355 kişi ile İstanbul İli birinci sıradadır. Denizli İlinde ise 6.331 kişi bulunmaktadır (Kırdar, 2022).

Ülkemizin jeopolitik konumu dolayısıyla tarih boyunca her zaman büyük göçlere uğradığı görülmektedir. San zamanlarda özellikle 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç savaş ve öncesinde gerçekleşen Arap baharı olayları nedeniyle ülkemiz yoğun göçe uğramıştır. Şu anki resmi rakamlara göre 3,5-4 milyon arasında yabancı uyruklu insanlı ülkemizde misafir etmekteyiz. Karadenizin en büyük sanayi ve tarım şehri olan Samsun da bu göçten nasibini almıştır. Şuan için Samsun valiliğın açıkladığı rakamlara göre Samsunda 25-30 bin arasında yabancı uyruklu insan bulunmakta olup bu insanların büyük çoğunluğu Iraklı ve Suriyelidir. Bu boyutta bir göçün neden olduğu sosyo-ekonomik sorunlar bulunmakta olup biz bu araştırma da yabancı uyruklu ilköğretim çağındaki çocukların eğitim durumunu incelemeye çalıştık. İlimizin en büyük 2. İlçesi olan Atakumda en fazla yabancı uyruklu öğrenciyi barındıran 3 ilköğretim okulunun verileri incelenmiş ve bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerden gönüllü olarak çalışmamıza katılan 11 kişiye yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. 3'ü yönetici olmak üzere toplam 11 eğitimciden gözlemlemiş oldukları bu sorunlara çözüm önerileri getirmeleri istenmiştir. Çalışmamızda daha önce (Kırdar, 2022), (Kamer ve Sariahmetoğlu, 2021), (Takır ve Özerem, 2019) tarafından yapılan çalışmalarda olduğu gibi; dil sorunu, disiplin sorunu, akademik başarısızlık, sosyal faaliyetlere katılmama, maddi problemler, okula devam etmeme sorunları temel sorunlar olarak ele alınmıştır.

Yöntem

Araştırmamızda nitel araştırma yöntemlerinden durum analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına yer verilmiştir. Durum çalışması herhangi bir olayı meydana getiren ayrıntıların tanımlandığı, durumlara bağlı temaların ortaya koyulduğu, tanımlanan ayrıntılar ve temalar arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarıldığı ve sonunda da bir değerlendirme yapılmaya çalışıldığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2013).

Araştırmamızda bir nitel veri toplama yöntemi olan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşünden yararlanılmış olup, formda ver alan sorular çalışmaya katılan eğitimcilerin verdikleri cevaplardan oluşturulmuştur.

Çalışma Grubu

Atakum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden resmi izinle alınan veriler doğrultusunda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında en çok yabancı uyruklu öğrenciyi eğitim-öğretim imkanı sunan 3 ilköğretim okulu ile bu okullarda çalışan 7 okul yöneticisi ve 11 öğretmen çalışmamızın grubunu oluşturmaktadır. Okulların seçilmesinde en fazla yabancı uyruklu öğrencinin olması dikkate alınırken yönetici ve öğretmenlerin seçiminde ise değişik branş, yaş ve kıdem olması şartıyla gönüllü olarak çalışmalara katılmak isteyen eğitim çalışanları seçilmiştir. Görüşülen yönetici ve öğretmenlerin 10'u erkek iken 8'i kadındır. Kıdemleri 11-36 yıl arasında olduğu görülmekte olup kurumdaki hizmet süresinin yöneticilerde 1-7 yıl arasında olduğu öğretmenlerde ise 6-29 yıl arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Cinsiyete Göre Okulların Öğretmen ve Yönetici Sayıları

Okulun Adı	Kadın	Erkek	Toplam
Fahrettin Ulusoy İlkokulu	20	12	32
Mimar Sinan İlkokulu	17	14	31
Adnan Kahveci İlkokulu	25	19	44
Toplam	63	45	108
Yüzde	58,3	41,7	100

Tablo 1 incelendiğinde Adnan Kahveci İlkokulunun yönetici ve öğretmen sayısı bakımından en büyük okul olduğu görülmektedir. Kadın personelin oranı %58.3 iken erkek personelin %41.7 olduğu görülmektedir. Üç okulun tamamında da kadın personel sayısı erkekten fazladır.

Tablo 2: Mezuniyet Durumuna Göre Personel Listesi Tablosu

Cinsiyet Durumu	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Kadın	4	54	5	63
Erkek	1	38	6	45
Toplam	5	94	11	108
Yüzde	4,63	87,03	8,34	100

Tablo 2 incelendiğinde kadın ve erkek personelin %87,03'nün lisans mezunu olduğu görülmekte olup, yüksek lisans mezunlarının oranı %8,34 iken ön lisans mezunlarının oranı %4.63'tür.

Tablo 3:Yönetici ve Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları Tablosu

Cinsiyet Durumu	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Yönetici	0	3	5	8
Öğretmen	5	91	6	45
Toplam	5	94	11	108
Yüzde	4,63	87,03	8,34	100

Tablo 3 incelendiğinde yöneticilerin öğretmenlere oranla daha fazla yüksek lisans yaptığı görülmektedir. Ön lisans mezunlarının tamamının öğretmen olduğu yöneticilerin ise en az lisans mezuniyetine sahip olduğu, yöneticilerin %58'inin yüksek lisans yaptığı tabloda gösterilmiştir.

Verilerin Toplanma Süreci

Atakum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan yasal izinden sonra belirlenen okul yönetimleriyle iletişim sağlanmış olup okul öğretmen ve yöneticileri için uygun saatlerde gidilerek yönetici ve öğretmenlerden gönüllü olanlarla görüşülmüştür. Görüşme formundaki sorulara verilen cevaplar Microsoft Word programı aracılığıyla digital ortama geçirilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin seçiminde gönüllülük esas olup, katılımcıların farklı yaş, cinsiyet, kıdem gibi özelliklerinin olmasına dikkat edilmiştir.

Verilerin Yorumlanması

Verilerin yorumlanmasında Betimsel Analiz Yöntemi kullanılmıştır. Bu analizde, bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amaçlanır. Bu amaç ile elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve sonuçlara ulaşılır (Sariahmetoğlu, Kamer, 2021).

BULGULAR VE YORUM

Bulgular ve yorum öğretmen ve yönetici görüşlerine göre 2 ana başlıkta incelenmiştir.

Öğretmen Görüşleri

Dil problemi, akademik başarı problemi, sosyalleşme ve sosyal faaliyetlere katılmada yaşanan problemler, disiplin sorunları, maddi problemler ve okula devam etmeme olarak 6 başlıkta öğretmen görüşleri toplanmıştır.

Dil problemi

Yabancı uyruklu öğrencilerin dil problemine ilişkin öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

ÖĞRT 1: “ Öğrenciler ilk defa karşılaştıkları bir dilde hiçbir şey yapamıyorlar. Söylenileni anlayamıyor ve kendilerini ifade edemiyorlar. Bu durum zamanla dil öğrendikçe olumlu yönde değişiyor ancak ilk gelenler büyük zorluklar çekiyor.”

ÖĞRT2: “ Öğrencilerin genel olarak dil öğrenmek gibi dertleri yok. Hiç çabalamıyorlar. Gezmeye gelir gibi okula geliyorlar. Biz çabalamazsak tek kelime öğrenmeden zaman geçirirler.”

ÖĞRT3: “Okulda çok fazla yabancı uyruklu öğrenci olması Türkçeyi öğrenmelerini çok zorlaştırıyor. Daha önce okula gelenlerle kendi dillerinde iletişim kuruyorlar. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinde bile daha önce okula gelenleri aracı tutmaya çalışıyorlar.”

ÖĞRT4: “ Din Kültürü öğretmeni olduğum için Arapça biliyorum. Bundan dolayı öğrenciler benimle Arapça konuşmaya çalışıyor. Benim aracılığım ile kendilerini ifade etmeye çalışıyorlar. Ancak mümkün olduğunca bunun olmasına izin vermemeye çalışıyorum. Onları Türkçe konuşmaya teşvik ediyorum.”

ÖĞRT5:” Yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğrenmeden sınıfta olmaları onlar için de bizim için de çok büyük zorluklar getiriyor. Çocuklar hiçbir şey anlamadan saatlerce sınıfta oturuyor. Ne ben onlara anlatabiliyorum ne de onlar bana kendilerini ifade edebiliyor.”

ÖĞRT6: “ Çocuklar genel olarak çok zorlanıyor. Ekonomik olarak iyi durumda olduğu belli olan çocukların özel ders aldıkları da oluyor. Onlar biraz daha iyi durumda dil öğrenmiş oluyorlar. Ancak sayıca fazla olduklarından dil öğrenmek hem zor oluyor, hem de gerek duymuyorlar.”

ÖĞRT7: “Öğrenciler ilk geldiklerinde çok sıkıntı çekiyorlar. Bir kısmı kısa süre sonra okulu bırakıyor bu nedenle. Onları da kazanmak için özellikle ilk zamanlarda onları fazla sıklamaya çalışıyorum. Sayılarının sınıf ve okul içinde çok fazla olması da bizleri çok zorluyor.”

Öğrencilerin dil bilmediği için okula devam etmemeye meyilli oldukları, genel olarak başarısız oldukları ve kendilerini ifade edemedikleri görülmektedir. Sayılarının fazla olması nedeniyle dil öğrenme ihtiyacını fazla hissetmemeleri dil öğrenme çabalarını daha da azaltmaktadır. Öğrenciler genel olarak Arapça bilen öğretmenleri veya Türkçeyi öğrenebilmiş diğer yabancı uyruklular aracılığıyla kendilerini ifade etmeye çalışmaktadır.

Disiplin Sorunları

Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü okuldaki disiplin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

ÖĞRT1: “ Yeni gelen öğrenciler haliyle daha önce okula gelen yabancı uyruklu öğrencilerle hemen iletişime geçiyor doğal olarak. İlk zamanlarda bu gruplaşmaya neden oluyor. Bazı Türk öğrencilerle aralarında doğal olarak küçük sorunlar çıktığında hemen diğer yabancı uyruklu öğrencilerde soruna dahil olabiliyor.”

ÖĞRT2: “ Yabancı uyruklu öğrencilerin dil bilmemesinden kaynaklı olarak kendilerini ifade edememesi ya da karşısındakini anlayamamasından kaynaklı olarak disiplin sorunları çıkabiliyor. Ancak bunlar çok sınırlı olaylar, genelde kayda değer bir sorun olduğunu düşünmüyorum.”

ÖĞRT3:” Yabancı uyruklu öğrenciler ciddi disiplin sorunlarına neden olmuyorlar. Yeni gelen öğrencilerde bir miktar daha fazla sorun ortaya çıkabiliyor. Ancak onlarda zamanla okula kısmen de olsa uyum sağlıyor. Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler arasında da önemli sorunlar ortaya çıkmıyor. Yaşları genel olarak küçük çocuklar olduğu için bu tarz şeyleri çok bilmiyorlar.”

ÖĞRT4: “ Yabancı uyruklu öğrencilerin sayısı ne kadar fazla olursa disiplin sorunları da o kadar fazla olabiliyor. Aslında sayıları her sınıfta bir tane en fazla 2 tane olacak şekilde olsa bence daha az sorun yaşanır.”

ÖĞRT5:” Öğrencileri arasında yabancı uyruklu ya da Türk diye bir ayrım olmuyor. Sorunlu olaylara baktığımızda bunun her iki taraftaki öğrencilerin karakteriyle ilgili olduğunu görüyoruz. Zaten zamanla birbiriyle kaynaşıyorlar ve daha az sorun yaşıyor.”

ÖĞRT6: “ Yabancı uyruklu öğrencilerin ilk gelmeye başladığı zamanlardaki gibi değil şimdi. İlk başlarda olan niye geldiler sorusunu artık kimse sormuyor. Sanırım biz de dahil herkes durumu kabullendi. Yabancı uyruklu olanların yaşça sınıflarındaki Türk öğrencilerden daha büyük olması sorun olabiliyor.”

ÖĞRT7: “ Çocuklar arasında başta yabancı Türk ayrımı olmuyor. Yaşları büyüdükçe bazen bu tarz küçük sorunlar oluyor ama her zaman kontrol altında kaldı. Beraber eğitim görmeleri yabancıların uyumunu kolaylaştırır ve dil öğrenmelerine faydaları olur diye düşünüyorum.”

Öğrenciler arasında kayda değer bir gruplaşmanın ve disiplin sorununun olmadığı görüşü öğretmenler arasında hakim görüştür. Yeni gelen öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşmakta zorlandığı ama zamanla bunun sorun olmaktan çıktığı anlaşılmaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşça Türk öğrencilerden büyük olması bazı sorunlara yol açmakta ise de birlikte eğitim almalarının daha doğru olduğu şeklinde görüş bildirilmiştir.

Maddi Problemler

Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı maddi problemlere ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

ÖĞRT1: “Yabancı uyruklu öğrenciler arasında ekonomik açıdan ciddi farklılıklar var. Özellikle Iraklılar zengin, lüks ciplerle veliler geliyor. Onlar genelde Avrupa'ya gitmek için Türkiye'de geçici olarak kalıyorlar. Ama Suriyeli ve Afganlar ekonomik açıdan zor durumda.”

ÖĞRT2: “ Küçük yaşlarına rağmen bazı yabancı uyruklu öğrenciler çalışmak zorunda kalıyor. Bazıları da küçük kardeşlerine bakmak için evde kalmak zorunda oluyorlar. Zaten okula pamuk ipliğiyle bağlılar. Böyle bir durumları da olduğunda tamamen kopuyorlar. Kimi yabancı uyruklu öğrenciler ise bizim öğrencilerden de iyi durumdalar.”

ÖĞRT3: “ Irak kökenli yabancı uyruklu öğrenciler ekonomik açıdan çok iyi durumdalar. Okulda zaten çoğunlukta olan da irak kökenli olanlar. Ancak diğer yabancı uyruklu öğrencilerin ekonomik durumu kötü. Okula devam konusunda da ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilerin daha fazla olduğunu düşünüyorum.”

ÖĞRT4: “ Ekonomik olarak sorun yaşamıyorlar. Durumları gayet iyi. Bizim çocuklar onların yanında fakir kalıyor. Ben ekonomik açıdan bir sorun yaşadıklarını görmüyorum.”

ÖĞRT5: ” Yabancı uyruklu öğrencilerin durumu gayet iyi. Çok nadir ekonomik sorunlar yaşayan öğrenci görüyorum. Onlarda genelde afgan kökenli çocuklar”

ÖĞRT6: “Yabancı uyruklu öğrencilerin durumu hepimizden iyi. Bu giyim kuşamlarından bile belli oluyor. Benim sınıfımda durum bu şekilde”

ÖĞRT7: “Ekonomik sorunlar yaşayan çok az yabancı uyruklu öğrenciye rastladım şimdiye kadar. Genelde hemen hemen hepsinin ekonomik durumu çok iyi.”

ÖĞRT8: “Kılık-kıyafet ve yeme-içme durumları gözlemlendiğinde ekonomik sorunlar yaşayan öğrenciler hemen kendini belli ediyor. Bu durumdaki çocukların çok azı yabancı uyruklu.”

Öğretmenlerin görüşlerine göre; genel olarak ekonomik kaynaklı sorunlar yaşamamaktadır. Ekonomik sorunlar yaşayan öğrencilerin afgan ve bazen de Suriyeli oldukları görülmektedir. Okullarda çoğunlukta bulunan Iraklı öğrencilerin ise ekonomik açıdan çok iyi oldukları görülmektedir.

Akademik Başarı Problemi

Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarıda yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri şu şekildedir:

ÖĞRT1: “Yabancı uyruklu öğrenciler ders başarıları olarak çok zayıf. Başlangıçta Türkçeyi hiç bilmedikleri için çok zorlanıyorlar. Bir kısmı ise hiç çabalamıyor. Öğrenebilenler ise Türk öğrencilerin gerisinden geliyor.”

ÖĞRT2: “Dil bilmeyen öğrencilerden akademik başarı beklemek son derece yanlış. Tabii ki de akademik başarıları çok düşük. Türkçeyi doğru öğrenene kadar bu çocuklardan akademik başarı beklenmemeli”

ÖĞRT3: “Afgan öğrencilerim daha başarılı. Türkmen oldukları için dersleri anlayabiliyorlar. Ancak Arap öğrenciler genel olarak başarısız.”

ÖĞRT4: “Yabancı uyruklu öğrenciler Türk öğrencilere göre daha başarısız. Türkçe öğrenebilenler sonrasında daha başarılı olsa da geriden gelmeye devam ediyorlar.”

ÖĞRT5: “Yabancı uyruklu öğrenciler arasında başarılı olan öğrenciler de yok değil. Ancak sayıları çok az ve genelde onların da buraya gelmeden önce kısmen de olsa Türkçe bilgisi olan çocuklar.”

ÖĞRT6: “Yabancı uyruklu öğrenciler akademik açıdan çok daha geride Türk öğrencilere göre. Önce Türkçe öğrenmeleri gerekiyor. Türkçe öğrenseler de akademik yönden başarı hiçbir zaman istenilen seviyeye gelemiyor.”

ÖĞRT7: “Yetersiz akademik başarıları var. Türkmen asıllı olarak daha başarılı Türkçe bildikleri için. Yabancı uyrukluları nasıl akademik açıdan daha iyi hale getireceğimi de bilemiyorum.”

ÖĞRT8: “Yabancı uyruklu öğrenciler akademik olarak yeterli başarıyı sağlayamıyorlar. Türkçe öğrenmeleri çok zaman alıyor. O sırada da çok şey kaçırıyorlar.”

Öğretmen görüşleri incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak akademik açıdan başarısız oldukları görülmektedir. Az sayıda başarılı öğrencinin ise genelde Türkmen asıllı olan öğrenciler olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Okula Devam Etmeme Sorunu

Yabancı uyruklu öğrencilerin okula devam etme ile ilgili yaşadıkları sorunlar öğretmen görüşlerine göre şu şekildedir:

ÖĞRT1: “Yabancı uyruklu öğrencilerin okula gelmesi çok daha zor oluyor. Çoğu zaman keyfi olarak gelmediklerini görüyoruz. Genel olarak çok fazla okulu önemsemediklerinden gelmiyorlar.”

ÖĞRT2: “Okula düzenli olarak devam eden öğrencilerim de var sürekli devamsızlık yapan yabancı uyruklu öğrencimde var. Bazı öğrencilerin evde küçük kardeşlerine bakmak için gelmediklerini öğrendim. Bu beni çok üzdü. Bu çocukların daha kendisi küçük çünkü”

ÖĞRT3: “Çocuklar okula ilk geldiklerinde daha fazla devamsızlık yapıyorlar. O sıralarda okulu bırakan da öğrencilerimiz oluyor. Hak vermiyor değilim. Bilmedikleri bir dilin konuşulduğu bir yerde rahatsız oluyorlar ve gelmek istemiyorlar.”

ÖĞRT4: “Gelmek istemeyen öğrenciyi okula gelmeye ikna etmekte çok zorlanıyorum. Oyun ve etkinliklerde daha aktif oluyorlar. Bu zamanların dışında okulda huzursuz oldukları belli oluyor. Alışıkça ve Türkçe öğrendikçe devamsızlıkları azalıyor ama okulu bırakanlar da oluyor maalesef.”

ÖĞRT5: “Daha fazla devamsızlık yaptıklarını düşünüyorum. İlk olumsuzlukta okuldan gitmek istiyorlar. Alışmaları çok zor oluyor.”

ÖĞRT6: “ Yabancı uyruklu öğrencilerimiz çok fazla okula gelmek istemiyorlar maalesef. Ailelerden de yeterli desteği alamıyoruz. Onlar da çocuklarını genelde okula göndermek istemiyor.”

ÖĞRT7: “ Benim sınıftaki yabancı uyruklu öğrenciler çok devamsızlık yapmıyor. Ama diğer sınıflarda okula gelmeyen yabancı uyruklu öğrencilerin olduğunu biliyorum.”

ÖĞRT8: “ Yabancı uyruklu çocuklar daha sık devamsızlık yapıyor ama bu öyle çok da fazla sayıda değil.”

Öğretmen görüşlerine göre; yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak Türk öğrencilere göre daha fazla devamsızlık yaptığı özellikle ilk kez gelen öğrencilerde okulu bırakma sorununun da çok yüksek olduğu görülmüştür. Devamsızlığa neden olarak da öğretmenler genel olarak öğrencilerin dil bilmemesini göstermiştir.

Sosyal Faaliyetlere Katılmama Sorunu

Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılmama sorunu hakkında görüş bildiren bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

ÖĞRT1: “Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılmasında sorun olduğunu düşünmüyorum. Hatta sosyal faaliyetlere katılma da daha isteklidir.”

ÖĞRT2: “ Yabancı uyruklu çocukların arkadaşları çok daha az. Haliyle onlarda sosyal faaliyetlerde bulunmaktan büyük keyif alıyorlar.”

ÖĞRT3: “ Benim sınıftaki öğrenciler daha çok içe dönük çocuklar. Bundan dolayı çok fazla sosyal etkinliklerde bulunmak istemiyorlar. Sosyal faaliyetlerde fazla bulunmak istememeleri tamamen çocukların kişilikleriyle ilgili”

ÖĞRT4: “ Derslerde olduğu gibi sosyal faaliyetlerde de yabancı uyruklu öğrenciler geriden geliyor. Çok fazla katılmak istemiyorlar.”

ÖĞRT5: “Sosyal faaliyetler oyun ve eğlence içerikli olduğundan dolayı birçok yabancı uyruklu öğrenci katılmak istiyor.”

ÖĞRT6: “ Sosyal faaliyetler sayesinde yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerin kaynaşması kolaylaşıyor. Daha fazla sosyal etkinliğin olması çok daha yararlı olabilir.”

Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal faaliyetlere katılımının yüksek olduğu söylenebilir. Bazı öğretmenler sosyal faaliyetlerde de katılımın yabancı uyruklu öğrencilerde düşük olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin bir kısmı sosyal etkinlikler sayesinde öğrencilerin birbiriyle kaynaşmasının kolaylaştırdığını söylemektedir.

Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Okul yöneticilerinin 6 başlıkta toplanan sorunlarla ilgili görüşleri şu şekildedir:

YNT1: “ Yabancı uyruklu öğrencilerin en önemli sorunu dil sorunu. Aslında bütün sorunların altında yatan sebep de bu. Dil bilmedikleri için bu öğrencilerin akademik başarıları son derece düşük. Dil öğrendikçe kısmen başarıları yükselse de maalesef Türk öğrencileri yakalayamıyorlar. Bu öğrencilerin dil bilmemesine bağlı olarak kendini ifade edememesi nedeniyle disiplin sorunları çok fazla oluyor. Okula ilk geldiklerinde doğal olarak kendisi gibi yabancı uyruklu öğrencilerle bir araya geliyorlar ve gruplaşmalar oluyor. Birbirlerinden güç alma çabası içinde yanlış şeyler yapıyorlar. Zamanla bu gibi şeyler azalıyor. Bu arada bazı yabancı uyruklu öğrenciler okula devam etmemeye başlıyor. Okula devam etmeyen öğrencilere baktığımızda genel olarak maddi durumu kötü Suriyeli ve afgan öğrencilerden oluştuğunu söyleyebilirim. Yabancı uyruklu öğrencilerin okula kaynaşması ve arkadaşlarının da onları kabul etmesinde en önemli yardımcımız okulda gerçekleştirdiğimiz sosyal etkinlikler oluyor. Sosyal etkinlikler sayesinde arkadaşlarıyla güzel vakit geçiren yabancı uyruklu öğrenciler hem okulu sevmeye başlıyor hem de Türk öğrencilerle kaynaşması daha kolay oluyor.

YNT2: “ Yabancı uyruklu öğrenciler ilk gelmeye başladıklarında çok bocaladık. Sayıları hızla arttı ve bu süreçte çok zorlandık. Şimdi biz onlara onlar da bize alıştı. Sayıları eskisi gibi artmıyor artık. Hatta azalıyor diyebilirim. Yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak yaşadığı sorunların dil kaynaklı olduğunu söyleyebilirim. Dil bilmeyen çocuklar haliyle derslerde çok başarısız oluyor. Başarısız oldukça da okula devam etmemeye başlıyorlar. Okula devam edenler ise okul kurallarına uymamaya başlıyor. Bu da bazı disiplin sorunlarına yol açabiliyor. Okulumdaki yabancı uyruklu öğrencilerin maddi sorunları yok diyebilirim. Genellikle okulumdaki öğrenciler Irak kökenlilerden oluşuyor. Iraktan gelen gelirleri sayesinde iyi bir yaşamları var burada. Ancak aynı durum Suriyeli ve Afganlar için geçerli değil. Onlar genelde yoksullar. Bu durum giyimlerinden bile fazlasıyla belli oluyor. Bu çocukların okula uyumu çok daha zor oluyor. Bazılarının çalışması gerektiğini bile duyuyoruz. Bu çok üzücü bir durum.

YNT3: “ Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı sorunlar plansızlığın sonucu. Herhangi bir dil eğitimi almadan yaşa göre öğrencilerin sınıflara yerleştirilmesi öğrencilerin uyumunu zorlaştırıyor. Her sınıfta 2 ya da 3 tane yabancı uyruklu öğrencimiz var. Sayıları sınıfta birden fazla olduğu için genelde birbirleriyle arkadaşlık etmeye çalışıyorlar. Bu durum onların dil öğrenmesini de zorlaştırıyor. Dil öğrenmedikçe de her anlamda sorunlar artıyor. Özellikle akademik başarıda bu durum çok belli oluyor. Yabancı uyruklu öğrenciler Türk öğrencilerin çok gerisinde kalıyor. Anlayamıyorlar dersleri. Bu durum onların okula alışmasını zorlaştırdığından maalesef disiplin sorunları da ortaya çıkıyor. Ekonomik anlamda öğrencilerimizin çok sorunu olmuyor. Maddi durumu zayıf olanlar okulu daha erken terk ediyor. Okula devamlarını sağlamak çok zor oluyor.

Çözüm Önerileri

Yapılan görüşme formlarından edinilen bilgilere bakındığında öğretmen ve yöneticilerin aynı noktalarda çözüm önerileri sunduğu görülmüştür. Bu çözüm önerileri aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır:

- ✓ Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim bölgesindeki okullara ve sınıflara Dengeli Dağıtılması
Okul yönetici ve öğretmenlerinin hemen hemen hepsinin ilk değindiği çözüm önerisi yabancı uyruklu öğrencilerin belli okullarda yığılmasını önlemek olacaktır. Belli okullarda yığılan öğrencilerin dil öğrenme ihtiyacını hissetmedikleri için kendilerini zorlamadıkları, kendisi gibi yabancı uyruklu olan öğrencilerle gruplaşarak disiplin sorunlarına neden olabileceği söylenmiştir. Bazı sınıflarda 3 hatta 4 yabancı uyruklu öğrencinin yerine en fazla 1 yabancı uyruklu öğrencinin olması gerektiği görüşünde fikir birliğine varılmıştır.
- ✓ Dil Öğretimi
Yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğrenmeden sadece yaşa göre sınıflara yerleştirilmesinin hata olduğu, bu durum büyük sorunlara yol açtığı öğretmen ve idareciler tarafından dile getirilmiştir. Dil bilmeyen öğrencinin bilmediği bir dilde anlatılan şeyleri anlaması, kendini ifade etmesi ve derslerinde başarılı olmasının beklenmemesi gerektiği söylenmiştir. Öğretmen ve yöneticilere göre etkin bir dil kursu verildikten ve öğrenciler temel seviyede Türkçe öğrendikten sonra sınıflarda eğitime tabi tutulması gerektiği söylenmiştir.
- ✓ Öğretmenlerin Eğitim Alması
Yabancı uyruklu öğrencilere nasıl yaklaşılması gerektiği, her anlamda Türk öğrencilerden geride olan öğrencilere özgü nasıl bir eğitim ortamı sağlanmaları gerektiğinde zorlandıkları öğretmen ve yöneticilerden tarafından dile getirilmiştir. Öğretmen ve yöneticilere göre yabancı uyruklu öğrencilerin olduğu okuldaki öğretmen ve yöneticilerin eğitim alması gerektiği söylenmiştir.
- ✓ Denklik İşlemlerinin Özenle Yapılması
Yabancı uyruklu öğrencilerin denklik işlemlerinin yaşa ve gelmesi gereken sınıfta eğitim görmeye hazır bulunmasına dikkat edilerek yapılması gerektiği çalışmaya katılan öğretmen ve yöneticilerden tarafından dile getirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, B., Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 58-83.
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye’de Göç Yaşamış Çocukların Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler, *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2/4, 216-229.
- Kırdar, G. (2022). Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri, Pamukkale Üniversitesi Tezsiz Yüksek Lisans Tezi Projesi
- Takır, A ve Özerem , A (2019). Göçle Gelen Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Okul Ortamında Karşılaştıkları Sorunlar, *Folklor/edebiyat*, cilt:25, sayı: 97-1, 2019/1
- Sariahmetoğlu, H ve Kamer, S(2021). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitimi ve Uyumu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*.Cilt-Volume8, Sayı-2
- Creswell, J.W. (2013). *Araştırma deseni*. (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap